

Маргарита Бондарчук

канд.філол.наук, доц., Київ

Ірина Жогіна

канд.філол.наук, доц., Київ

Світлана Альохіна

канд. філол. наук, доц., Київ

**ДО 50-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ
КАФЕДРИ ФІЛОЛОГІЧНИХ ТА ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН
ФАКУЛЬТЕТУ ПО РОБОТІ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ
НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Мудрість людська свідчить: щоб передбачити майбутнє, треба оцінити минуле та проаналізувати сучасне. Опора на кращі сталі традиції кафедри, урахування попереднього позитивного досвіду членів її колективу, наступність у науково-методичних пошуках, послідовність практичної діяльності викладачів кількох поколінь є, безумовно, запорукою подальшого успішного розвитку кафедри. Коротко розглянемо основні етапи становлення нашої кафедри.

Мовна підготовка спеціалістів у сфері авіації для зарубіжних країн розпочалася в Київському інституті цивільного повітряного флоту у далекому 1949 році, коли на механічний факультет прибули перші іноземні студенти – громадяни Угорщини та Монголії. Іноземці приїхали зі слабкими знаннями російської мови, і спочатку навчанням їх мови спеціальності займалися викладачі кафедри іноземних мов. Проте кожного року кількість іноземних студентів зростала, накопичувався досвід роботи викладачів, приходило розуміння того, що для навчання російської мови іноземців потрібна особлива методика. Викладачам необхідно володіти спеціальними для цієї аудиторії знаннями, навичками та уміннями, а сама мова має подаватися та викладатися по-іншому.

У зв'язку з цим у 1961 році було створено кафедру російської мови. Її організатором та першим керівником стала канд. філол. наук, доцент П.М. Кульчицька. Їй вдалося зібрати талановитий колектив молодих викладачів, котрі першими проклали шляхи у вирішенні методичних завдань навчання російській мові як іноземній. Це М. І. Герасименко, Е. Ф. Гучек, А. Ф. Назаренко, В. О. Мельник, В. В. Моргун, Н. К. Петренко, Ж. В. Санаєва. Метою навчання стало формування мовних вмінь у таких видах мовленнєвої діяльності, як письмо, читання, аудіювання, говоріння.

У 1977 році наказом міністра цивільної авіації СРСР в Київському інституті цивільної авіації було відкрито підготовчий факультет для іноземних громадян. Цим починається функціонування кількох лінгвістичних кафедр у межах інституту (завідувачі в різні часи Г. Ф. Виноградова, В. В. Лобода, М. А. Головська, А. С. Бірюков, Т. Ю. Буженко та інші).

У кінці 70-х років під керівництвом завідувачої кафедри Конової Г.І. знання та досвід викладачів, які успішно володіли методикою викладання російської мови у середній школі, було спрямовано на створення перших навчальних посібників, метою яких стало навчання російської мови у науковій та соціально-культурній сферах спілкування. Автори посібників – викладачі російської мови Гришило В. М., Рижевська Л. О., Савостьян Г. Ю., Родина Н. К., Шпортко Л. Г.

На підготовчому факультеті під керівництвом досвідченого викладача Клютко В.Я. ефективно працювала «Школа молодого викладача», функціонував методичний семінар, де щиро ділилися своїм багатим педагогічним досвідом Волкова Н. М., Малкіна В. Ф., Міщук І. К., Працюк Г. Х. Високий рівень професійної майстерності на кожному занятті демонстрували Карповська А. С., Заводцова С. М., Стороженко М. П., Соколовська Н. А., Дем'яненко М. В., Волобуєва Н. В., Шапочка Т. О., Колесник Н. М., Левчук О. Т., Шишмарьова Т. О., Кириченко Н. М.

Наступний крок у викладанні російської мови як іноземної був пов'язаний з науковими розробками випускників Київського державного

університету імені Т. Г. Шевченка за спеціальністю «Російська мова як іноземна» (Дольницький А. О., Серeda О. І., Кравчук С. А., Оберемко В. Б., Родина А. Н., Довгань В. О., Барабаш О. В., Остапко О. М.). Основне коло наукових інтересів кафедри в той період - комунікативне навчання як цілісна система та засіб спілкування.

Варто зауважити, що вперше в ВНЗ Києва викладання української мови як іноземної почалося саме на кафедрі філологічних та природничих дисциплін Національного авіаційного університету. У 1992 році викладачі кафедри (Огаркова І. М., Ящук Л. Ф., Скуратівська Л. Г.) стали читати курс української мови всім студентам НАУ, включаючи іноземців. А доц. Альохіна С. В. взяла участь у створенні одного з перших навчальних посібників з української термінології для іноземців-початківців (Альохіна, Онкович, Шутенко, 1993), який було визнано одним із кращих на конкурсі, організованому Міністерством освіти України та Міжнародним Фондом «Відродження».

В основу подальшого розвитку наукової роботи кафедри було покладено постійне вдосконалення методики викладання російської та української мов як іноземних, професійно-орієнтоване та комунікативно-спрямоване навчання, принципи міжпредметної координації та наступності. Значна увага приділялася країнознавчій та культурологічній проблематиці для задоволення когнітивно-комунікативних потреб іноземних студентів у новому для них соціокультурному середовищі.

На початку 2000-х, під керівництвом завідуючої кафедри Бондарчук М. М., склад кафедри поповнився новими спеціалістами, які взяли активну участь у розробці інноваційних технологій модульного структурування та бально-рейтингового оцінювання результатів навчального процесу. Почалася розробка тестового забезпечення та широке впровадження тестового контролю до кожного модуля.

Сьогодні наукові інтереси членів кафедри пов'язані з розробкою таких теоретичних і практичних проблем викладання української і російської мов в іноземній аудиторії, як структурно-семантичні параметри російської,

української, англійської терміносистем, формування лінгвістичної, комунікативної компетенції у навчально-професійній сфері авіаційних технологій. Викладачами кафедри створений унікальний комплекс навчальних посібників, призначений для іноземних студентів ВНЗ авіаційного, інженерно-технічного, інженерно-економічного профілів. Численні навчальні посібники для іноземних студентів спрямовані на оволодіння науковим стилем мовлення у галузі фізики, механіки, комп'ютерних технологій, архітектури, хімії, економіки. На підготовчому відділенні активну участь у цій роботі беруть доценти Альохіна С. В., Турчак В. М., с.н.с. Корчук О. Ю., старші викладачі Вишневська Т. С., Гончаренко О. В., Григор'єва Л. А., Зверевич Н. М., Панченко О. В., Пазюра Л. В., викладачі Корабльова І. В., Куцкір Е. Ш., Новікова О. О., Прокуріна Л. М., Туркіян Н. Д., Важливе місце в науково-методичному доробку цих викладачів посідають також проблеми соціокультурної та навчальної адаптації іноземців на початковому етапі, особливості міжкультурного діалогу з представниками різних регіонів світу в навчально-виховному процесі.

На основному етапі навчання новітні наукові та методичні технології впроваджують професор Межжеріна Г. В., доценти Бондарчук М. М., Жогіна І. В., Черненко С. В., Шпортько Л. Г., доценти НАУ Горохова Т. Б., Гришило В. М., Лемещенко І. М., Рижевська Л. О., старший викладач Колчанова А. В. На практиці викладачами кафедри в спеціалізованих аудиторіях перевіряється ефективність застосування мультимедійних засобів у мовній підготовці студентів.

Навчально-виховну роботу на кафедрі успішно очолюють Ткаченко Т. Г., Марченко О. Г., Безсонова Т. І., Корабльова І. В., Рижевська Л. О., Удод Н. Л. Незмінним успіхом у студентів-іноземців користуються практичні конференції, презентації національних культур, тематичні бесіди, Андріївські вечорниці, костюмовані новорічні привітання, українська Масляна тощо. Отримання почесних нагород ректорату університету, щорічний приз глядацьких симпатій за участь у конкурсах «Березневі паростки» та

«Студентська весна» підтверджують високу творчу активність іноземних студентів та викладачів, які допомагають у підготовці цих виховних заходів.

Назавжди в пам'яті студентів залишаться відвідування музеїв, театрів, історико-культурних місць столиці, виїзні екскурсії Україною (Львів, Івано-Франківськ, Ужгород, Харків, Ялта, Севастополь, Житомир). Всі ці заходи позааудиторної роботи допомагають самореалізації студентів, формуванню толерантності, симпатії до країни навчання, навичок міжкультурної комунікації.

За період існування кафедри викладачі захистили кандидатські дисертації (Борисова З. У., Шпортко Л. Г., Алексєєв П. П., Бондарчук М. М., Альохіна С. В., Мазуркевич Л. В., Парра О. В., Горная С. Д., Савенко Т. Д., Луцюк М. В.), докторську дисертацію (Межжеріна Г. В.), отримали вчене звання доцента (Жогіна І. В.), доцента НАУ (Горохова Т. Б., Гришило В. М., Рижевська Л. О., Лемещенко І. М.).

Протягом всіх цих років викладачі кафедри брали участь у численних наукових та науково-методичних конференціях, у тому числі і міжнародних, працювали у багатьох країнах світу (Афганістан, Болгарія, В'єтнам, Індія, Китай, Куба, Сирія, Фінляндія, Нікарагуа, Чехословаччина тощо). Завдяки організаторській ініціативі викладачів (зокрема, Бондарчук М. М., Жогіної І. В., Межжеріної Г. В. та ін.) щорічно на базі кафедри проводиться міжнародна науково-практична конференція, в якій беруть участь науковці з України та з-за кордону. Лише за останні 10 років науковий доробок викладачів склав понад 60 наукових статей, понад 200 матеріалів наукових доповідей, 40 навчальних посібників.

За період існування кафедри тут отримали мовну підготовку понад 7000 іноземних фахівців з 141 країни світу.

Сьогодні кафедра посідає гідне місце серед інших підрозділів університету, має належний авторитет в освітній спільноті України, добре відома якісними освітніми послугами.

